



Commissie voor de
milieueffectrapportage

Kavelbesluiten wind op zee Borssele

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

9 december 2014 / rapportnummer 2965-24



1. Hoofdpunten van het milieueffectrapport (MER)

Het wetsvoorstel windenergie op zee maakt de opschaling van windenergie op zee mogelijk en introduceert het zogenaamde 'kavelbesluit'. In een kavelbesluit wordt bepaald waar en onder welke voorwaarden een windpark op zee gerealiseerd mag worden. Op basis van een tender wordt later bepaald welke partij de subsidie en vergunning krijgt voor het realiseren van een windpark. Het Rijk heeft de Commissie¹ gevraagd – vooruitlopend op de inwerking-treding van de nieuwe wet – te adviseren over de benodigde inhoud van het MER voor de eerste twee kavelbesluiten bij Borssele.

De Commissie vindt de notitie reikwijdte en detailniveau (verder NRD) helder en informatief, en daarmee van goede kwaliteit. Tezamen met de kamerbrief 'Routekaart windenergie op zee'² ontstaat een duidelijk beeld van de doelen en de aanpak voor windenergie op zee.

In eerdere adviezen over windenergie op zee benadrukte de Commissie het belang van goede milieu-informatie vanwege de grote natuurwaarden op en rondom de Noordzee. Hierdoor kan het voorzorgbeginsel effectief gehanteerd worden. Het Rijk ontwikkelt daarvoor op dit moment het 'Kader Ecologie en Cumulatie' (KEC). De Commissie acht dit een nuttige stap om besluitvorming over de kavelbesluiten te ondersteunen en wacht de totstandkoming van het KEC met belangstelling af.

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een beschrijving van de ligging en omvang van de kavels, de onderzochte bandbreedte aan (technische) invullingsmogelijkheden en de daaraan verbonden milieugevolgen;
- een duidelijk overzicht van de gevolgen voor beschermde soorten (met name zeezoog-dieren en vogels) en beschermde gebieden (waaronder Natura 2000-gebieden) met daarbij een toetsing van deze gevolgen aan wet- en regelgeving en beleid, eventueel met gebruik van het 'Kader Ecologie en Cumulatie' (KEC);
- een overzicht van de mogelijke en van de benodigde maatregelen om nadelige effecten op natuur en scheepvaart te voorkomen of te mitigeren;

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet zelfstandig leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten.

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiener.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer 2965 in te vullen.

² Kamerbrief van 26 september 2014 met bijlagen, dossier 33561, zie www.tweedekamer.nl.

2. Achtergrond en besluitvorming

De NRD geeft in hoofdstuk 2 een heldere omschrijving van het huidige en toekomstige beleid over windenergie op zee. Neem deze informatie over in het MER.

Het wetsvoorstel windenergie op zee is op dit moment nog niet van kracht en kan inhoudelijk nog veranderen. Het MER is waarschijnlijk klaar vóórdat de wet van kracht is.³ De Commissie adviseert daarom in het MER voorbeelden op te nemen van hoe de resultaten van het MER (kunnen) worden doorvertaald in voorschriften bij een kavelbesluit, zodat lezers zich er een beeld van kunnen vormen.

De NRD geeft aan dat per milieuaspect de relevante wet- en regelgeving en beleidsontwikkelingen zullen worden weergegeven. Als voorbeelden worden genoemd de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora en faunawet. De Commissie adviseert ook aandacht te besteden aan:

- de implementatie van de Kaderrichtlijn Mariene strategie (KRM);
- de voortgang in de aanwijzing respectievelijk aanmelding van beschermde gebieden onder de Vogelrichtlijn en/of de Habitatrichtlijn;
- de status van Marine Protected Areas en Quality Objectives (EcoQO's) in het kader van OSPAR;
- de Agreement on the Conservation of Small Cetaceans of the Baltic and North Seas (ASCOBANS);
- de Ecologische hoofdstructuur (EHS).

De Commissie adviseert vooral in te gaan op de betekenis ervan voor een kavelbesluit. Ga hierbij ook in op de relatie tussen bovenstaande kaders en op de implementatie van deze kaders in het KEC (zie verder §4.2 van dit advies).

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

De aanpak om te komen tot een 'bandbreedtebenadering' in §4.1 en §4.2 van de NRD vindt de Commissie een relevante benadering. Zij heeft hier geen opmerkingen bij.

3.1 Maximaal gebruik Borssele

Het windenergiegebied Borssele kan ruimte bieden aan ongeveer 1.600 – 2.400 MW windenergie.⁴ Voor het transport van de stroom van nieuwe windparken naar het vasteland gaat de NRD ervan uit dat iedere aansluiting een capaciteit heeft van 700 MW. Daarom wordt nu in eerste instantie gekeken naar maximaal 1.400 MW (twee kabelaan sluitingen met beide een capaciteit van 700 MW op het elektriciteitsnet van Zeeland). De Commissie acht het voor toekomstige afwegingen relevant om te bezien of het optimaal benutten van het windenergiegebied Borssele⁴ substantiële milieuvordelen kan bieden (hierdoor blijven milieueffecten elders

³ Het MER wordt mogelijk al in het voorjaar van 2015 tussentijds getoetst door de Commissie.

⁴ Quick scan wind farm efficiencies of the Borssele location, ECN-E-14-050, juni 2014, p 14. Op te stellen vermogen is afhankelijk van de dichtheid en de grootte van de turbines.

achterwege). Onderbouw in het MER of eventueel een derde transformatorstation (en dus opvulling van de kavels tot een gezamenlijk vermogen van 2.100 MW) een realistische optie is. Ga daarbij in op de mogelijkheden om ruimtegebruik voor andere activiteiten in het wind-energiegebied Borsselle te beperken zodat maximaal ruimte voor windenergie overblijft. Denk hierbij aan het minimaliseren van ruimte voor kabel- en leidingencorridors, transformatorstations en aanliegroutes voor helikopters. Mocht een derde transformatorstation een realistische optie zijn, werk deze dan uit in het MER.

3.2 Nieuwe technieken

De Commissie acht het zinvol – zoals de NRD voorstelt – een deel van de kavels te reserveren voor nieuwe technieken, die nog onvoldoende bewezen zijn (en commercieel toepasbaar) om in het hele kavel in te zetten. De in de NRD genoemde bandbreedtes geven daarvoor voldoende ruimte: bijna alle huidige (voorzien) mogelijkheden passen daar namelijk binnen.⁵ Alleen drijvende windturbines⁶ worden niet genoemd in de bandbreedte.

Sommige technieken vallen mogelijk zelfs buiten de in de NRD genoemde bandbreedtes. Denk bijvoorbeeld aan turbines van >10MW of (nog) hogere tiphoogtes. Het MER kan de milieueffecten van deze technieken laten zien⁵ en op basis daarvan kan bij het kavelbesluit een afweging gemaakt worden over de toelaatbaarheid van deze technieken. De Commissie vindt het verstandig te verkennen hoe deze technieken (toch) een plek kunnen krijgen.

4. Natuur

4.1 Algemeen

In de NRD is aangegeven dat de beschrijving en beoordeling van natuureffecten zich zal richten op vogels en vleermuizen en onderwaterleven (zeezoogdieren, vissen, bodemfauna). De gevolgen voor Natura 2000-gebieden worden beschreven in een Passende Beoordeling (PB), die onderdeel vormt van het MER. Het KEC ondersteunt de beoordeling van de gevolgen. Toetsing aan beschermingskaders vindt ook plaats via het KEC (zie §4.2 van dit advies).

De gevolgen van de aanleg en de exploitatie van windparken op zee voor de ecologie van het Noordzeegebied laten zich nog niet nauwkeurig voorspellen. Er zijn nog belangrijke kennisleemtes, bijvoorbeeld in de verstoring van zeezoogdieren en vissen door onderwatergeluid en de seizoenmigratie van vogels in het Noordzeegebied. De laatste jaren is zowel nationaal als internationaal veel geïnvesteerd in het verkleinen van die kennisleemtes. Er zijn belangrijke resultaten van ingreep-effectstudies beschikbaar gekomen. Geef in het MER aan welke recente onderzoeksresultaten hebben geleid tot gewijzigde of meer nauwkeurige inzichten. De

⁵ Mogelijk kunnen via een gevoeligheidsanalyse in het MER de milieueffecten van deze technieken – bij toepassing hiervan op slechts enkele turbines – worden getoond. Hierdoor kan de onderzoekslast beperkt blijven.

⁶ Deze constructies worden al getest (o.a. in Noorwegen) en zijn vooral (commercieel) interessant bij waterdieptes groter dan 30-40 m.

Commissie denkt daarbij bijvoorbeeld aan de effectafstanden van onderwatergeluid⁷ en het vermijdinggedrag van zeevogels.⁸

4.2 Kader Ecologie en Cumulatie (KEC)

Het Rijk ontwikkelt op dit moment het KEC⁹, dat bij ruimtelijke besluiten over Windenergie op zee een kader moet geven voor:

- de beschrijving van activiteiten op de Noordzee (naast andere windparken bijvoorbeeld olie- en gaswinning, zandwinning, visserij, scheepvaart etc.) die in cumulatie effect hebben op natuurwaarden;
- hoe (cumulatieve) ecologische effecten in beeld moeten worden gebracht voor soort(groep)en die naar verwachting grote effecten kunnen ondervinden;
- de daarbij horende grenzen van negatieve effecten¹⁰ – ook in cumulatie – op populaties van de relevante soorten;
- de mogelijkheden voor mitigatie;
- hoe aan beschermingskaders moet worden getoetst.¹¹

Op dit moment (december 2014) wordt nog gewerkt aan het KEC. Begin 2015 is de eerste versie naar verwachting gereed. Hierna wordt het KEC doorontwikkeld op basis van actuele inzichten en nieuwe kennis, ontwikkelingen die soorten doormaken en eventueel wijzigingen in toetsingskaders. In dit advies is de Commissie ervan uitgegaan dat het KEC tijdig gereed is om toe te passen voor dit MER.

4.3 Voorkomen en effecten natuur

De NRD gaat in §5.1.2 en tabel 5.1 op hoofdlijnen in op de beoordeling van de gevolgen voor vogels, vleermuizen en onderwaterleven.

4.3.1 Vogels

De Commissie adviseert de effecten¹² van het voornemen op vogels afzonderlijk én in cumulatie te beschrijven. Maak hierbij een onderverdeling in de relevante soorten broedvogels, zeevogels en trekvogels. Neem een heldere methodebeschrijving van de gebruikte rekenmodellen (o.a. Bandmodel) op in het MER, met na te rekenen voorbeelden, en plaats de omvang

⁷ Zie bijvoorbeeld Dähne M. et al. (2013). Effects of pile-driving on harbour porpoises (*Phocoena phocoena*) at the first offshore wind farm in Germany. Environ. Res. Lett. 8 025002.

⁸ Een voorbeeld is het gedrag van Jan Van Gent en Alk/Zeekoet zoals beschreven in het shortlist-onderzoek.

⁹ De Commissie heeft op 5 november 2014 een toelichting van het ministerie van EZ en Rijkswaterstaat Noordzee ontvangen over de doelen en de uitwerking van het KEC.

¹⁰ Of normen voor de beoordeling van de toelaatbaarheid van negatieve effecten.

¹¹ Het KEC houdt bij het bepalen van deze grenzen rekening met alle vigerende beschermingskaders voor soorten en gebieden in het studiegebied (op en rondom de Noordzee), bijvoorbeeld de Vogel- en Habitatrichtlijn, in Nederland geïmplementeerd in de Flora- en faunawet (soortenspoor), de Natuurbeschermingswet 1998 (gebiedenspoor), de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (indien voldoende ontwikkeld), de Ecologische hoofdstructuur, Gebieden met Bijzondere Ecologische Waarde, OSPAR en ASCOBANS. Het wetsvoorstel Windenergie op Zee neemt een aantal beschermingsbepalingen uit de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 over.

¹² Sterfte door aanvaring, aantasting leefgebied en/of barrièrewerking.

van het aantal aanvaringslachtoffers in perspectief.¹³ De Commissie heeft de volgende aandachtspunten:

- **Broedvogels:** hierbij kan de studie beperkt blijven tot soorten die op grote afstand van hun broedlocaties kunnen foerageren (zoals Kleine mantelmeeuw) en die het plangebied gedurende foerageervluchten kunnen passeren;
- **Zeevogels:** besteed aandacht aan alle pelagische soorten¹⁴ die (in een deel van het jaar) in het plangebied verblijven om te rusten of te foerageren, dan wel dit gebied tijdens seizoenmigraties passeren (o.a. jagers). Beschrijf de verstoringafstanden en het aanvaringsrisico. Zijn gevolgen voor populaties niet op voorhand uitgesloten, ga dan ook in op voedselrelaties met het plangebied en de directe omgeving daarvan;
- **Trekvogels:** veel soorten migreren tussen het continent en de Britse eilanden.¹⁵ De Commissie acht het niet functioneel (of goed mogelijk) om de risico's voor al deze soorten afzonderlijk te kwantificeren. Dit kan daarom beter voor voorbeeldsoorten gebeuren. Selecteer hierbij soorten met voldoende 'nachttrekkers' die op rotorbladhoogte kunnen passeren.¹⁶ Schat de ordegrrootte in van het totale aantal aanvaringslachtoffers met een indicatieve verdeling over soortgroepen.

4.3.2 Vleermuizen

Geef in het MER in ieder geval een korte beschrijving van de relevante soorten vleermuizen met trekkende populaties (waaronder de Ruige dwergvleermuis) en geef aan welke gevolgen voor trekkende populaties te verwachten zijn. De Commissie verwacht dat een kwalitatieve beschrijving, met een schatting van de ordegrrootte van het aantal aanvaringslachtoffers, kan volstaan.

4.3.3 Zeezoogdieren

Ga uit van recente aantallen en trends bij zeezoogdieren (Gewone en Grijsze zeehond en Bruinvis). Voor de Borsselekavels zijn voor wat betreft zeehonden met name ligplaatsen in de Voordelta van belang. Geef aan de hand van een *state of the art* rekenmethode de te verwachten geluidcontouren behorende bij de te onderzoeken bandbreedtes in tabel 4.1 van de NRD. Houd ook rekening met seismisch vooronderzoek ten behoeve van de bouw van windturbines.

Laat bij bovengenoemde soorten zien hoeveel dieren zich binnen de verschillende geluidcontouren kunnen bevinden, welke invloed het geluid heeft op hun gehoor (TTS, PTS¹⁷) en (vlucht)gedrag en hoe het aantal beïnvloede dieren zich verhoudt tot het totale aantal binnen het Nederlands Continentaal Plat en de gehele Noordzee. Hanteer bij de beschrijving van ef-

¹³ Bijvoorbeeld door slachtoffers van het voornemen af te zetten tegen 1% van de natuurlijke sterfte.

¹⁴ Pelagische vogels zijn echte zeevogels – zoals Jan-van-genten, Zeekoeten, Alken en Roodkeelduikers – die het grootste deel van hun leven op zee doorbrengen.

¹⁵ Op grond van de Britse 'Migration Atlas' (Wernhem *et al.* 2002) zal het gaan om zo'n 150 vogelsoorten. In dit kader is relevant dat de Vogelrichtlijn de EU-lidstaten verplicht om alle nodige maatregelen te nemen om de populatie van de inheemse soorten op een niveau te houden of brengen.

¹⁶ Houd er ook rekening mee dat nieuwe turbines een andere rotorbladhoogte kunnen hebben dan die waarvan bij eerdere berekeningen is uitgegaan.

¹⁷ Tijdelijke (TTS) en permanente (PTS) gehoorschade.

fecten van onderwatergeluid ook worst-case scenario's: gebruik het lokale of regionale maximum van de dichtheid¹⁸ van de soort in het seizoen waarin de funderingen worden geplaatst. Beschrijf het effect van de aanleg ook in cumulatie met andere windparken.

Besteed ook aandacht aan het bouwtempo van funderingen want dit bepaalt de mate waarin effecten zich telkens opnieuw voordoen en ook of steeds dezelfde dieren worden beïnvloed dan wel een ander deel van de populatie. Het werkt bij zeezoogdieren door in de duur van de blokkade van foerageergebieden en migratieroutes en in de verstoring door onderwatergeluid. Denk bij heiwerkzaamheden aan:

1. het aantal geheide turbinefunderingen per dag (denk ook aan de simultane invulling van meerdere kavels);
2. het aantal uren/dagen tussen afzonderlijke heisessies;
3. het aantal achtereenvolgende jaren dat geheid wordt.

Geef een actueel overzicht van de (binnen afzienbare termijn) beschikbare mitigerende maatregelen, bijvoorbeeld om de emissie van heigeluid te reduceren. Laat daarbij zien welke milieuwinst kan worden bereikt en in hoeverre de technieken kansrijk cq inzetbaar zijn voor de kavels Borssele.¹⁹

4.3.4 Vissen en bodemfauna

Geef in het MER een overzicht van relevante vissoorten binnen de eerder genoemde geluidcontouren en hun gevoeligheid voor heiwerkzaamheden. Enerzijds gaat het om beschermde vissoorten, anderzijds om vissoorten en bodemfauna die van belang zijn als voedsel voor vogels en zeezoogdieren.²⁰

4.4 Toetsing natuur

De NRD gebruikt voor de toetsing van effecten het KEC. Normen die hierbij worden gehanteerd dienen invulling te geven aan de diverse beschermingsregimes (zie §2.2 en § 4.2 van dit advies). Bij de toetsing van het MER en de PB zal de Commissie beoordelen of (waar relevant) via het KEC alle beschermingskaders¹¹ voldoende afgedekt zijn. Hieronder gaat zij in op een aantal aandachtspunten aanvullend op de NRD.

¹⁸ Voor het relevante gebied kan bij Bruinvissen met gegevens zoals in Geelhoed et al. (2013) in Lutra 56 (1) een orde-grootte diameter 100 km gehanteerd worden, voor zeehonden is het belangrijk op een gedetailleerder schaalniveau te kijken, in het licht van nabijgelegen ligplaatsen.

¹⁹ Een overzicht daarvan is bijvoorbeeld opgenomen in: Development of Noise Mitigation Measures in Offshore Wind Farm Construction, Bundesamt für Naturschutz, febr 2013.

²⁰ Een recent overzicht van het effect van onderwatergeluid op vissoorten kan worden gevonden in Popper et al. (2014). Effecten van heigeluid kunnen ook van belang zijn in het ei- en larvestadium. Het rapport van Van Damme et al. (2011) geeft een goede indruk van de aanwezigheid van deze stadia in de verschillende maanden van het jaar.

4.4.1 Soortenbescherming

Geef bij effecten op soorten aan in hoeverre hierdoor de gunstige staat van instandhouding van soorten in het geding kan zijn.

Sterfte door aanvaring (vogels)

Geef aan voor welke vogelsoorten de sterfte ten gevolge van het voornemen $\geq 1\%$ van de natuurlijke sterfte kan bedragen.

Aantasting leefgebied (vogels, zeezoogdieren en vissen)

Geef aan voor welke soorten sprake kan zijn van een wezenlijke aantasting van de kwaliteit van leefgebied door barrièrewerking en/of verstoring dan wel verandering van de voedselsituatie (bijvoorbeeld door de sterfte van vislarven). Beoordeel de gevolgen daarvan voor de draagkracht van de soort in het Noordzeegebied en voor de gunstige landelijke staat van instandhouding.

4.4.2 Gebiedenbescherming

Passende Beoordeling (PB)

Betrek in de PB ook de gevolgen voor (toekomstige²¹) Natura 2000-gebieden voor zover die via externe werking beïnvloed kunnen worden. Mitigerende maatregelen kunnen hierbij worden betrokken mits duidelijk is hoe bij de beoordeling wordt omgegaan met onzekerheden in milieueffecten en effectiviteit van mitigerende maatregelen. Motiveer duidelijk welke gebieden in het KEC bij de cumulatietoets worden betrokken. Indien (ook met mitigerende maatregelen) aantasting van natuurlijke kenmerken niet is uit te sluiten, geef dan aan hoe daarmee wordt omgegaan.

Overige beschermde gebieden

Beschrijf de gevolgen voor het onderwaterleven en vogels in Gebieden met Bijzondere Ecologische waarden (GBEW) en de Ecologische Hoofdstructuur (National Natuur Netwerk). In beginsel kan dit kwalitatief, wel rekening houdend met informatie over seizoen concentraties (en de daarmee verbonden randvoorwaarden).

²¹ Toekomstige gebieden waarvan duidelijk is dat die op afzienbare termijn aangewezen kunnen worden, bijvoorbeeld de Bruine Bank. Aangezien voor deze gebieden nog geen instandhoudingsdoelen vastgesteld zijn ligt in deze gevallen een meer kwalitatieve beoordeling voor de hand. Van belang is of het voornemen een eventuele aanwijzing als Natura 2000-gebied in de weg staat.

5. (Scheepvaart)veiligheid

Schat de effecten van de windturbines op de niet-routegebonden scheepvaart aan de hand van actuele statistische gegevens en gebruik voor alle scheepvaart aantallen die naar 2020 zijn geëxtrapoleerd. Daarnaast adviseert de Commissie in aanvulling op de NRD bij de beoordeling van de veiligheid (met name bij niet-routegebonden scheepvaart) gebruik te maken van de FSA-methodiek waar dit nodig en/of nuttig is.²²

Scheepvaartcorridor

Het is de Commissie nog niet duidelijk of er een scheepvaartcorridor komt **tussen** en/of **door** de kavels. Als een scheepvaartcorridor aan de orde is, laat deze corridor dan zien en beschrijf de effecten op de veiligheidssituatie. Maak in het MER ook inzichtelijk welke beperkingen verbonden worden aan scheepvaart die gebruik maakt van deze corridors en wat dit betekent voor de scheepvaartveiligheid.

6. Leemten in informatie, onzekerheden en evaluatie

Het MER moet aangeven voor welke milieuaspecten die in de besluitvorming een belangrijke rol spelen, informatie ontbreekt, zodat de consequenties van het tekort beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt op korte termijn kan worden ingevuld.

Bij de vergelijking van de uitgewerkt bandbreedtes en de toetsing daarvan aan projectdoelen en eventuele wettelijke grenswaarden dient expliciet rekening gehouden te worden met de onzekerheden in effectbepalingen. Geef daarvoor in het MER inzicht in:

- de waarschijnlijkheid dat effecten optreden (best-case en worst-case);
- de onzekerheden in de effectbepalingen en hun betekenis voor de vergelijking van de onderzochte bandbreedtes;
- de wijze waarop en wanneer effecten geëvalueerd worden, bijvoorbeeld via een oplevertoets, en welke maatregelen 'achter de hand' beschikbaar zijn als projectdoelen en grenswaarden in de praktijk niet worden gehaald.

Het MER moet ook een aanzet voor het monitoringprogramma bevatten. Maak bij het uitwerken daarvan gebruik van de ervaring van windparken die recent zijn aangelegd.

²² FSA staat voor Formal Safety Assessment.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: ministerie van Economische Zaken en ministerie van Infrastructuur en Milieu

Bevoegd gezag: minister van Economische Zaken

Besluit: Kavelbesluiten windenergie bij Borssele

Categorie Besluit m.e.r.: Omdat het wetsvoorstel windenergie op Zee nog niet van kracht is, is het kavelbesluit nog niet opgenomen in het Besluit m.e.r.

Activiteit: Het wetsvoorstel windenergie op zee maakt de opschaling van windenergie op zee mogelijk en introduceert het zogenaamde 'kavelbesluit'. In een kavelbesluit wordt bepaald waar en onder welke voorwaarden een windpark op zee gerealiseerd mag worden. Op basis van een tender wordt later bepaald welke partij de subsidie krijgt en het windpark mag realiseren. De milieugevolgen van een kavelbesluit worden onderzocht in een milieueffectrapport.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Staatscourant van: 23 oktober 2014

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 24 oktober t/m 4 december 2014

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 1 september 2014

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 9 december 2014

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. P. van der Boom

dhr. drs. S.J. Harkema (secretaris)

dhr. prof.ir. H. Ligteringen

dhr. dr. G.W.N.M. van Moorsel

dhr. drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter)

dhr. ing. R.L. Vogel

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissie-mer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Notitie reikwijdte en detailniveau, Milieueffectrapport Kavelbesluiten Borssele, ministerie van Economische zaken en Infrastructuur en Milieu, ongedateerd.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

**Advies over reikwijdte en detailniveau van het
milieueffectrapport Kavelbesluiten wind op zee Borssele**

ISBN: 978-90-421-4023-3



Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

